

SECCIÓ JURÍDICA

La tesi de Mn. Joan Tarré a l'École des Chartes

Les fonts de la legislació eclesiàstica en la província tarraconense. Aquest és el tema de la tesi que desenrotllà Mn. Tarré com a resultat dels seus estudis a l'«École des Chartes». El treball està dividit en tres parts: les dues primeres apleguen successivament els concilis dels períodes romà i visigòtic de la nostra província eclesiàstica, i tracta la tercera part de les col·leccions canòniques. S'hi reivindica l'origen de la col·lecció canònica dita Cesaraugustana, que Mossèn Tarré creu procedent de l'escola jurídica de Barcelona; així queda ben explicada la connexió entre aquesta col·lecció canònica i determinats usatges de Barcelona extrets d'ella.

Aquesta col·lecció, de la qual M. Paul Fournier havia demostrat la importància, tot explicant-ne la doble recensió i les idees del seu anònim autor i estudiant-ne la data probable i les fonts principals, havia estat classificada sota la denominació de *Cesaraugustana* perquè el manuscrit d'ella que descobrí el savi arquebisbe de Tarragona Antoni Agostí i que havia pertangut al gran historiador aragonès Jeroni de Zurita, va passar després de la mort d'aquest a la possessió del Monestir d'*Aula Dei* de Saragossa.

Resulta, però, de l'examen d'aquest manuscrit, fet per Mn. Tarré, que la seva provenença originària fou de Barcelona o d'algun monestir veí de la nostra ciutat; ara aquest còdex es conserva a la Biblioteca Reial de Madrid. Però de la mateixa col·lecció canònica n'hi ha encara un altre manuscrit a la Biblioteca Nacional de París; aquest és procedent de Ripoll, d'on passà a poder del cèlebre arquebisbe Pere de Marca, segons consignà ja M. Leopold Delisle. Els dos manuscrits que ens han conservat la dita col·lecció són, doncs, de provenença catalana; cosa ja de si prou remarcable. Però, hi ha més. Les poesies contingudes en el manuscrit de la Biblioteca Reial de Madrid són del gramàtic Renau, canonge de Barcelona en el primer quart del segle XII, del qual el P. Fita va ocupar-se en diferents articles del «Boletín de la R. Academia de la Historia». Mossèn Tarré atribueix a Renau la col·lecció canònica que hom havia anomenat provisionalment *Cesaraugustana*. Aquesta atribució resulta sumament versemblant. Les dates de 1110-1117, entre les quals apareix Renau formant part del Capítol-catedral de Barcelona, concorden amb les que la crítica interna d'aquella col·lecció havia donat peu a M. Fournier per a indicar la seva data aproximada. «Renau — segueix argumentant Mossèn Tarré — va visitar la Seu Apostòlica amb ocasió d'una missió molt important. Fou així com hauria pogut conèixer directament el moviment de les idees reformadores de Gregori VII i dels seus immediats successors. Ço que caracteritza el treball de Renau és que combina els elements de les col·leccions chartrianes, ben conegudes a Barcelona, amb els que li procuraren els reculls d'origen romà.»

Conferències sobre Sant Ramon de Penyafort a la Biblioteca Balmes

Les conferències de primavera de la Biblioteca Balmes en l'any 1928 foren dedicades a Sant Ramon de Penyafort.

El dia 29 d'abril començà la tanda l'il·lustre capitular de la Seu de Barcelona doctor Alfons Maria Ribó. Aquesta conferència, introducció a les altres, versà sobre l'*Esperit sacerdotal de Sant Ramon*.

La segona i la tercera conferències, a càrrec de fra Amadeu Teetaert de Zedelghem, O. M. C., versaren sobre la doctrina penitencial de Sant Ramon.

La quarta conferència anà a càrrec del Sr. Ferran Valls i Taberner, i versà sobre el tema: *Sant Ramon compilador de les Decretals*.

Centrant el seu treball al punt de mira històric, remarcà que en les biografies de Sant Ramon hi havia punts poc aclarits que convindria estudiar a través d'una investigació documental.

El mèrit de Sant Ramon com a compilador de les Decretals consistí, sobre tot, en formar amb materials diversos, reagrupats i ordenats, un veritable codi, dotat d'estructura sistemàtica i d'unitat interna.

En quant a la importància científica de Sant Ramon, posà de relleu el conferenciant el gran valor doctrinal i legal de la compilació del Dret pontifici per la seva relació amb el dret civil de cada país i especialment de Catalunya.

Parlant de l'actuació social de Sant Ramon, digué que tenia tota la confiança dels Papes; era cridat a intervenir en gairebé tots els litigis eclesiàstics; treballà esforçadament en la conversió dels infidels, dictà el primer codi processal contra l'heretgia. Era conseller del rei En Jaume I, encara que aquest no sempre seguí els seus consells; com ho fou també de l'infant Pere. Tots els grans personatges de la nostra terra acudien a Sant Ramon, qui era ensems el qui componia amistosament, segons consciència, litigis de moltes famílies, era nomenat executor de testaments (com del mateix Jaume I i d'alguns bisbes), i tenia afectuosa relació amb tots els homes eminents de la seva època. Aquest extraordinari prestigi era degut a la fama d'home de seny, d'exquisida prudència i provada saviesa; i tot això venia aureolat amb la santedat de Sant Ramon.

L'advocat Dr. Josep O. Anguera de Sojo donà la darrera conferència, tractant de la «*Summa de poenitentia et matrimonio i les Summes de l'edat mitjana*».

Amb ingeniosa argumentació fa dos escolis, no prenent donar-los altra valor que el d'un assaig, a la doctrina exposada pel P. Teetaert: a) Conveniència d'estudiar paral·lelament la doctrina de la penitència deprecativa amb les tradicions hebraïques; puix aquesta forma penitencial es troba més enllà del segle i del Cristianisme. Ho explica dient que els primitius cristians freqüentarien encara la sinagoga i el temple de Jerusalem. Aquesta penitència es troba en els rituals hebraïcs i comprèn: *Confessio oris, contritio mentis i propositum non reincidenti* (Confessió oral, contrició de cor i propòsit de no recaure); però sempre en sentit deprecatori. Fa notar algunes semblances entre certes oracions hebrees i altres cristianes. b) En la doctrina de Sant Ramon no es distingia el fur intern del fur extern.

Fa veure l'oportunitat de la penitència pública (que en l'època en què l'Església no era encara reconeguda per l'Estat, reserva — diu — la unitat cristiana), de la penitència «tarifada» i de la commutació de la penitència per peregrinacions, fetes amb distintius d'humilitat.

Quant a la *Summa* de Sant Ramon, diu que el tractat de matrimoni hi fou afegit, motivat per les repetides consultes que el Sant rebia, i fou tret «ex auctoritatibus certis», d'autors provats, als quals ell personalment havia tractat a Bolonya.

Fa notar que el mèrit de Sant Ramon en la «*Summa de casibus*» està en què introdueix la jurisprudència en una qüestió jurídica: dona normes clares i precises contra els «ballesters» i «sagitaris», diu que la guerra solament és justa quan es fa contra els pobles qui no poden servir la pau, i vénen amb títol de serviment, o ens vénen a pendre el nostre patrimoni. Assenyala els límits justos en la imposició de tributs i en la usura. Sant Ramon és en la teologia moral el que és Sant Tomàs en la dogmàtica, sense que això impliqui cap paral·lelisme entre ambdós Sants, per haver-hi entre ells diferències enormes. Cita el Sr. Anguera com una glòria de Sant Ramon la fundació d'escoles d'alarb i hebreu, i l'haver seguit respecte els gentils el mateix mètode que després seguí Sant Tomàs.

Mélanges Paul Fournier (1)

VALLS I TABERNER, F.: *Le juriste catalan Pierre de Cardona, cardinal de l'église romaine sous Alexandre III* (1929, pàgs. 743-746). Notes biogràfiques d'aquest personatge mort abans de 1185.

TARRÉ, Jean: *Sur les origines arlésiennes de la collection canonique, dite Hispana* (1929, pàgs. 705-724). Explica i referma la seva tesi sobre les fonts de la legislació eclesiàstica a la província de Tarragona.

Miscel·lània Patxot (2)

Aquesta Miscel·lània internacional ha estat dedicada al Sr. Rafael Patxot i Jubert per amics seus i admiradors de la seva obra d'home de ciència i de Mecenes. És en aquest darrer aspecte que ell ha fundat, la *Institució Patxot* d'investigacions científiques, especialment de temes rela-

(1) *Mélanges Paul Fournier*. De la Bibliothèque d'histoire du droit publiée sous les auspices de la Société d'Histoire du Droit. Paris, Recueil Sirey, 1929. LXIV + 812 pàgs.

(2) *Miscel·lània Patxot*. Estudis de dret públic. Barcelona, Llibreria Verdaguier, 1931. XV + 462 pàgs.